

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vsa leta 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolnilne naročnine se uprava ne odira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.) Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18. Poštne-hranilniški račun št. 841.652.

Izhaja vsaki dan. V Trstu ob nedeljah in praznikih ob 5. uri. ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj. Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotinki mnogih tobakarnah v Trstu in okolici. Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, Št. Petru, Sežani, Nabrežini. Novemestu itd. Oglašje in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 4. zvečer. — Cene oglašja 16 st. na vrsto pet; poslanice, smrtnice, javne zahvale in domači oglašji po pogodi. TELEFON šte. 1157.

Pol. društvo „Edinost“ v Trstu.

Vabilo

veliki javni manifestacijski shod

za splošno, enako, direktno in tajno volilno pravico.

ki se bo vršil prihodnjo nedeljo ob 10. uri predpoludne v veliki dvorani „Narodnega doma“.

Ozirom na veliko važnost predmeta je pričakovati obilne udeležbe iz vseh slojev tržaškega Slovanstva.

Brzjavne vesti.

Cesar v Belvederju.

DUNAJ 8. Cesar se je danes predpoludne ogledal v Belvederju novorazstavljeno serijo najdenih sterij iz Efeza, kjer je ostal nad pol ure, zakar je izrazil svojo zadovoljstvo zapustil razstavo.

Dunjsko vseučilišče.

DUNAJ 8. Današnje predpoludne je minulo mirno toliko na vseučilišču, kolikor na tehniku.

Obstrukcija železničarjev c. k. železnice na Dunaju.

DUNAJ 8. Usutbenici vseh prog državnih železnice, ki se stekajo na Dunaju, so nočej na velikem shodu soglasno sklenili resolucijo, da pričnejo jutri ob 7. uri zjutraj delo po predpisih (v svrhu obstrukcije) na vseh postajah c. k. državnih železnice na Dunaju in okolici, to pa dotlej, dokler se jim ne poviša plača za 20% za vsa kategorije. Istočasno so naglašali zahtevo po splošni enaki in direktni volilni pravici.

Bolgarski knez Ferdinand.

KOBURG 8. Bolgarski knez Ferdinand je danes po noči odpotoval v Sofijo.

Štrajkovsko gibanje francoskih arzenalnih delavcev.

LORIENT 8. Arzenalsti delavci so sklenili prirediti generalni štrajk.

Španski kralj v Berlinu.

BEROLIN 8. Cesar je podelil španskemu kralju Alfonsu verižico k redu črnega orla, ki je bila izročena kralju ob njegovem prihodu.

BEROLIN 8. Po zajutruku v palači sta se cesar in kralj v odprtem avtomobilu podala na vojaško vzhajališče Döberitz na lov.

Kazenska razprava Tausig.

DUNAJ 8. V pravdi radi goljufije proti Tausigu je šest porotnikov vprašanju pritrdilo, šest je pa isto zanikalo z dostavkom, da škoda ne presega 30.000 K., nakar je bil Tausig opravičen.

Spor med Francijo in Venezuelo.

NEW-JORK 8. (Reuterjev biro) Neka brzjavka iz Kanade poroča, da je tamkaj razširjena govorica, da zapusti francoski diplomat čini zastopnik Taiguy Venecuelo. V tem slučaju prevzame zastopstvo francoskih interesov angleško odposlanstvo.

Demonstracije v Pragi.

PRAGA 8. Po eni uri popoldne je šla na pokopališče na tisoče broječa množica delavcev in dijakov. Na krato steklastega pomočnika Hubea je bilo od raznih delavskih društev in organizacij položenih nad 50 vencev. Oh odprtem grobu je govorilo več govornikov. Mir se ni kalil.

PRAGA 8. Danes zvečer so po mestu in predmestjih korakale vojaške patrulje in ojačeni oddelki redarjev. Mir se nikjer ni kalil, tako da sta se okoli 10. ure zvečer umaknila vojaštvo in streža.

Francoska zbornica.

PARIZ 8. Zbornica je na svoji predpoludanski seji razpravljala o zakonskem načrtu glede pokojnih delavcev ter je s 415 proti 117 glasom zavrgla predlog socialista Fourrier-ja, po katerem naj bi se sredstva za pokritje pokojnin stavila v proračun. Poročevalec Guye-je je pobijal ta predlog, naglašaje, da bi se moralo prisiliti podjetnike in delavce, da bi prispevali za stroške.

Dogodki na Ruskem.

Novi finančni minister.

PETROGRAD 8. (Petrogr. brz. agent.) Finančni minister Kokovcev je odstopil. Na njegovo mesto je bil finančnim ministrom imenovan Šipov. Vlada namerava sedaj oddelek finančnega ministerstva za trgovino in industrijo ter za upravo trgovinske plovbe prenosovati v ministerstvo za trgovino.

Promet na železnicah.

VARŠAVA 8. Na železnici Varšava-Petrograd je bil danes odprt promet. Promet varšavsko dunajsko železnice in v selske železnice ostane najbrž še nekoliko dni pretrgan. Splošni štrajk ponehuje.

V Odesi.

VARŠAVA 8. V Odesi so v ponedeljek kozaki ubili šest oseb.

V Lodzu.

LODZ 8. Generalni guverner je s lepaki priobčil, da ne bo dopuščal demonstracij in ljudskih shodov, ako ne bo uhodne razsvetljave. Veak promet od 6. ure zvečer do jutra je prepovedan.

LODZ 8. Prodajalnica so deloma zabite z deaskmi. Prebivalstvo je silno nemirno. Listi niso izšli. Priobčuje se samo brzjavke Petrograjske brzjavne agenture.

Ustaja v Batumu.

BATUM 8. (Petrogr. brz. agent.) Tu naj so vse prodajalnice in pisarne zaprte. Učenci ne hodijo v šole. Včeraj so isti priredili velik obhod po mestu. Od socialno-demokratske strani zatrjujejo, da so povodom razhajanja železniškega tira na postaji Sadjevah vojaki ubili oziroma ranili 18 oseb. Na postaji. Supra je bilo ubitih pet kozakov, na postaji Kobuleti pa postajenačelnik in dva čuvaja. Množica je ujela nekoga policijskega komisarja. Dne 2. t. m. je ljudska milica v mestu Narakvirali napadla okrajnega načelnika, ki ga je spremljalo 120 kozakov. Buj je trajal 17 ur, 105 kozakov je padlo. Policijski uradniki mesta so bili vsi ubiti. Od milice so padli le štirje možje. Sodi se, da sta bila okrajni načelnik in neki častnik ubita z bombe. Razjarjeni kozaki so v vaseh zažgali poslopja. Ker ni cest, odhajajo čete na mesto, ustanka po morju.

Ameriški židje za ruske žide.

NEW-JORK 8. Na velikem shodu Židov je bilo nabranih 56.800 dolarjev, ki so namenjeni za podporo vseh žrtv nemirov v Rusiji.

Bivši finančni minister Kokovcev.

PETROGRAD 8. (Petrogr. brz. agent.) Bivši finančni minister Kokovcev je bil imenovan pravim tajnim svetovalcem in poklican v državni svet, obdržavši dostojanstvo državnega tajnika in senato-ja.

Iz Saratova.

SARATOV 8. (Petrogr. brz. agent.) Neki proglas saratovskega škofa je prebivalstvo, ki se je bilo že nekoliko pomirilo, z nova razburila. V proglasu pozivlja škof na nasilstva proti sovražnikom države, k katerim prištevajo gojence in gojenke gimnazij. Splošno vlada mnenje, da se zamore ljudstvo pomiriti le, ako se škof odstrani.

V Rusiji je nastal mir.

PETROGRAD 8. (Petrogr. brz. agent.) Iz notranjih pokrajin dospelo brzjavne vesti poročajo, da je v državi nastal mir. Mestni zastopi v Moskvi, Odesi in Novorossijskem so na prebivalstvo izdali pozive, naj isto počneha z nasilstvi. Kurator apelnega sodišča v Moskvi pozivlja vse priče, ki so videli nezakonita dejanja policije in hujkanja nižega ljudstva, naj svoje pritožbe predložijo na sodišču oziroma pri uradih navlašč zato postavljenih, v svrhu da se uvede stroga preiskava. Enak poziv je izdal tudi prokurator sodišča v Odesi. V nekaterih mestih južne Rusije so se organizirali posebni odbori, z namenom, da razširjajo mirne nazore, in da pomirijo kristijane in žide.

Splošna volilna pravica in stališče Nemcev in vlade.

II.

Da čujemo dalje, kako »Neue Freie Presse« govori o zahtevi po splošni in enaki volilni pravici, pritja tej zahtevi in si ob enem priznava, da bi eskamotirala nje efekt, v kolikor bi mogel ta iti navskriž z neusitno pohlepnostjo in brezmernimi pretežijami nemške manjšine v naši državi.

Čujte le! »Neue Freie Presse« izjavlja izrecno, da ni smeti nobenemu sloju ljudstva odrežati politične enakopravnosti! — Toda, toda . . . tako se glasi pridržek v dunajskem listu . . . »socialno zadovoljenje delavcev in njihova politična volilna pravica ne smeta imeti posledice, ki bi sezala preko namena te reforme, da bi Nemci v jezikovno mešanih krajih izgubili svoje parlamentarno posestno stanje«.

Glavni pogoj za privoljenje v uvedeno splošno volilno pravico je torej — nadaljuje »Neue Freie Presse« — da si Nemci ohranijo posestno stanje v jezikovno mešanih krajih. Nemcem mora ostati zagotovljeno doseganje stavilo nemških mandatov na Češkem, Moravskem, v Šleziji, na Štajerskem in na Koroškem! Izlasti pa je Nemcem na srečo — Moravske. Vsakdo ve, da je prebivalstvo te dežele po 3/4 — češko. V zvezi temu dejstvu in v zaameh človeškemu razumu in najelementarnejši pravičnosti, pa imajo Nemci večino moravskih državnozbornih mandatov v svojih rokah. Teh 21 mandatov mora biti absolutno obsežanih v ceni, za katero bi Nemci dali svojo dovoljenje za uvedeno splošno volilno pravico!!

To je res že višek drznosti. V deželi, v kateri tvorijo Nemci le četrtino prebivalstva, naj bi se jim ob volilni reformi, ki naj se izvede v znamenju enake pravice, garantirala za vse večne čase večina mandatov!! Kako naj bo to možno, za božjo voljo, ob splošni in enaki volilni pravici? Ob splošni in enaki volilni pravici sploh ni drugače možno, — to pravi že najpriprostejši človeški razum, — nego da bo večina glasov tam, kjer je faktično večina prebivalstva, a kjer je večina glasov, tam mora biti tudi večina zastopnikov. To je tako jasno, logično in naravno, kakor aritmetična naloga: $2 \times 2 = 4$. Ali Nemci zahtevajo, ko gre za zadovoljenje njihove neusitne politične samopašnosti in narodne objestnosti, naj se tudi zakoni logike in narave umetno potlačijo.

To ve tudi »Neue Freie Presse«, da je nje zahteva glede moravskih mandatov posestnim naravnim potom neizvedljiva; zato pa prihaja z ingenioznim predlogom, naj se teh

nika, ki so ga nazivali bič Dalmacije. Madio je, pobledelvi do vrh čela, stienil ustnice in oko mu je šinilo proti Ivanišu, kakor da ga hoče prebosti, ali to le za mal hip; potem je spretnil svoj obraz v sladak nasmeh, sključil hrbet v globek poklon in rekel prepokorno:

— Sporočiti hočem, možni gospod, tvojo milostno zapoved svojim soplemenikom. Ali ne treba jim takega opomina. Mi ljudje rimskega jezika ki od mnogo vekov bivamo po jadranskih mestih, ljubimo svoj rodni kraj, klanjamo se oblasti, spoštujemo zakon in ne želimo drugega, nego da živimo pri miru. Tebi zaupamo trdno, gospod ban, ti nam ustanoviš mir, ker ti je volja trdna in močna.

Ivaniš je pazno poslušal previdno lezave besede Latina, za katerimi se je skrivalo, oestro želo Vlaha proti hrvatskemu banu. Po njegovem obrazu je hipno zatrepetal nasmeh in ustnice sta se stienili nekoliko kratki.

(Pride še.)

PODLISTEK.

325

Prokletstvo.

godovinski roman Avgusta Šenoa. — Nadaljeval in dovršil I. K. Tomić.

Preval M. O.—8.

To je menda pravično, z dovoljenjem, velemožni gospod ban, je zapel mali okrogli Srčca svoj jezik v razgovor, samo da malo odleže njegovi brbljivosti.

— Saj ne pravim, da je krivično, dragi Trogirani, je odvrnil ban. Dobro vesprejemam tudi ta pogoj; ali da vidite, da sem vam res prijatelj, dodati hočem samo še eno določbo.

Odposlanec so se pogledali začudeno.

— Da, je nadaljeval Ivaniš, v pismu kraljevskemu bo potrjeno in zapisano tudi to: Če katerokoli mesto po kraljevini istakne kako svobodo ali pravico, ki jo Trogir ni utvil dosedaj, raztgne se ta oblast brez vsega nadaljnega proučevanja tudi na

občino trogirsko v znak in spomin, da se je iz lastne volje dala pod žezlo gospoda kralja Tvrdka in pod vladu bana hrvatskega-dalmatinskega, ter je s tem zaslužila, da jej bo lice svetlo pred svetom in da jej sreča ovete ne manje nego drugim v deželi. To dodamo, ako vam je prav, gospoda Trogirani, da nas ne boste dolžili nehvaležnosti.

— Hvala ti, ban, se je poklonil Zorič, kar si storil, ne boš obžaloval.

— Hvala, hvala! je vskliknil tudi mali Srida, poklonivši se globoko in upiraje svoje oči v gospodarja omiškega.

— Dobro je, dobro! dosti je hvale, je mahnil Ivanš z roko. Nadejam se, da bo prilike, da doživim od vas še večje hvale in in slave. Ali pravim vam, ljudje božji, nikar ne spletkarite.

— Kralj in vi hočemo, da iz Hrvatov napravimo nekaj celega in poštenega, kar ima jedno dušo, jedno srce, pak ne stoglavstvom brez miali in sloga, ki ga morajo opleniti tuji volkovi, da ne bodo Hrvatje tolpa divje živali, kjer vanka zver gre le za svojim plenom, ne brigaje se za brata, ki ga tudi poje, če je potreba. To mora biti jedno-

celo telo, zdravo od glave do pete, pravo po srcu in duši. Plemič in mornar, poljedelec in kramar, ban in svečenik, kralj in ubožec: vsi morajo v jedno kolo, da bomo Hrvatje močni junaki, da ne bo vsaka duša silila v ta ubogi narod, da ne odgrizne vsaki vrag kos starinske dedovine.

— Bodite z nami, meščani. Ne spletkarite, kajti pri živem Bogu — in tako misli tudi kralj Tvrdko — ako se pojavi najmanjša nezvestoba ali prevara, ako se najde Judež, stopim mu na vrat in obetlil bo, da na hrvatski zemlji ima še moči hrvatska petla. Zepamajte si to, a posebno prosim tebe, šor Madio, je rekel Ivaniš, oestro pogledavši Vlaha, reci svojim soplemenikom, naj si zapomnijo, da bivajo na hrvatski zemlji kraj morja; pak, ako bi kdo posabil, da je tu Hrvat gospodar, vržem ga v morje.

Ivaniš je govoril te sadnje besede gospodu Madiju toli mirno, da jih Italijan nikakor ni mogel vesprejeti za šalo, marveč kakor trden, resen sklop Ivaniša, ki so ga mesta kraj morja itak že poznavala kakor ostrega človeka, nezlomljivega, ter ga niso vsili mnogo manje od starega Jana Palež-

21 mandatov zagotovi Nemcem s pomočjo volitve na listo, za katero bi glasovali samo nemški volilci!

Človeku zastaja razum. Po tem takem niti volitve ne treba več, ampak izda naj se volilna reforma, s določilom, da bodo vodstva nemških strank enostavno imenovala toliko in toliko nemških poslancev!

Ja ob vsem tem ima dunajski list še nesramno drzno čelo, da segreša tartiferijo, da Nemci nočejo odreči širokim slojem političnih pravic in da so pripravljeni privoliti v — splošno in enako volilno pravico. To je prav tako, kakor če bi kdo govoril komu: jas nočem, da bi umrl od lakote, ali tega ne zahtevaj od mene, da ti ti kdo dal — jesti!!

O da, Nemci privoljujejo radi v splošno volilno pravico; nič nimajo proti temu, ako se nje določila natianajo na najdržajem papirju in z lapidarnimi črkami — ali to malenkost zahtevajo Nemci: ta določila naj ne stopijo v praktično veljavo — naj ostanejo na papirju. Kaj zahtevajo vendar sedaj nepregledne mase, ki nastopajo glasovni kliči po javnih ulicah? Česa pričakujejo oni od volilne reforme?! Da veljave, do besede hočejo priti v javnem življenju države, do sodelovanja na zakonodaji države in vpliva in kontrole na upravi države!! Oni pa vedo tudi, da tega cilja ne dosežejo, dokler bodo obstojali dosednji volilni privilegiji. V tem spoznanju kličejo oni ravno po splošni in enaki volilni pravici, po odpravi privilegijev! Nemci pa nam govorijo na usta »Neue Freie Presse« in poslanca Derschatta: mi smo tudi za splošno volilno pravico, mi smo tudi za odpravo privilegijev, ako se to izvede tako, da bodo garantirani — naši privilegiji! Ali z drugimi besedami: Nemci ne zahtevajo nič manj in nič več, nego da jim splošna volilna pravica postane zavarovalnica mandatov!!

Ponavljamo trdo in resnično besedo, ki smo jo rekli že parkrat: tu sta hinavstvo in brutalni cinizem na svojem višku!

Redni občni zbor političnega društva „EDINOST“

v nedeljo, dne 5. novembra t. l.
Za splošno volilno pravico.

Resolucijo, ki smo jo že priobčili v tem listu, je utemeljeval g. dr. Oskar Rybář v jedrnatem govoru. Glavne misli v teh izjavah so bile:

Danes je širok naš države na dnevnem redu vprašanje uvedanja splošne in enake volilne pravice. Da bi na široko razpravljali o tej zahtevi in jo utemeljevali, to pač ni potrebno, saj govore o njej in zanjo viharji in deloma krvavi dogodki po ulicah in cestah vseh večih mest v državi. Ta zahteva se najboljše utemeljuje sama, po svoji opravičenosti. Radi tega vprašanja se stresa danes velika slovenska država, bratska Rusija, v nekakem deliriju, v mrzlici, ker so se poklicani faktorji predolgo obotavljali z zadovoljenjem zahtevi po uvedenju konstitucije in konstitucionalne svobode. Tudi tam, v Rusiji, kjer se je — poleg Turčije — vzdrževalo samodržstvo, avtokratski način vladanja, tudi po tej državi in mej ruskim narodom se danes razlega klic za svobodo, za splošno volilno pravico. Tako tudi na Ogrskem. Tudi v oni polovici naše monarhije so izposlovali poklicani faktorji, da je kralj privolil, da se uveljavi princip splošne volilne pravice. To naj se zgodi v sporazumljenju s parlamentom, ali pa tudi — brez takega sporazumljenja.

In tudi v naši polovici se vrše — kakor sem že omenjal — velike demonstracije, viharji in kake ulične, da se tudi pri nas uvede isto, kar se ima uvesti na Ogrskem. Kako potrebna je taka socialno-politična reforma, o tem se je že neizmerno mnogo govorilo, pisalo in razpravljalo. In kako važno vprašanje je to posebno za nas Slovane v Cisalpaniji! Vsi vemo, kakov nestvor, kakov nesmisel in kaka krivica je tisto ljudsko štetje na podlagi »občevalnega jezika«, ob katerem morejo naši sovražniki falsificirati resnico, kakor hočejo. In vendar kaže tudi celo to ljudsko štetje, da mi tvorimo večino države. Vsa krivica in vse zlo, ki je trpimo, prihaja od tod, da je ta večina politično brez primerne moči, a to ravno veld dosedanjega volilnega sistema. Nam ne treba torej drugega, nego da ta naša večina pride do veljave. Kakov da je ta dosednji avstrijski volilni red, to nam po-

jasnujejo drastično sčujaji, ko kakih 100 privilegiranih volilcev voli več zastopnikov, nego sto tisoč drugih volilcev. Kakor posledico krivičnim privilegijem n. pr. v veleposredstvu imamo slučaj, da 14 volilcev voli enega poslanca, tisoč drugih državljanov pa — nobenega! Zato menim, da tu ni razmišljati in nič ugibati, ker je jasno: mi Slovani moramo biti za splošno in enako volilno pravico.

Še drugo vprašanje, o katerem smo razpravljali na zadnjem velikem javnem shodu povodom kongresa narodno-radikalnega dijaštva, je v zvezi s tem. To je zahteva po narodni avtonomiji. To je: vsaki narod naj sam razpolaga s svojimi sredstvi, namenjenimi za šolstvo, za kulturne stvari, vsaki narod naj si sam — brez osira na to, da morda živi v raznih pokrajinah in so njega odlomki ločeni po umetnih političnih mejah — upravlja svoje kulturne potrebe.

Kolika škoda in ovira za naš kulturelno razvoj prihaja n. pr. za nas od sedanje uredbe, ko smo za vsako borno šolo odvisni od milosti vlade in naših narodnih nasprotnikov! Tega ne treba praviti, ker je jasno, da tako nasprotniki, kakor tudi vlada, ki je zaščitnica, prijateljica in zavernica teh naših nasprotnikov, Italijanov in Nemcev, imajo največji interes na tem, da se mi ne razvijamo kulturelno in da ne napredujemo! — Nič nam ne koristi, da tudi mi moramo plačevati davke in dajati vojske kakor drugi, marveč moramo trpeti kričevo krivico, ki je v tem, da odločajo naši narodni nasprotniki o tem, imamo li dobiti kje kako borno — ljudsko šolo, ali je ne dobimo!!

Tako stanje je krivično in nesposobno. Pa tudi neupametan je. Krivično je, ker mu je namen ohranjati največjo krivico, ki si jo mora človek misliti: tisto takozvano »narodno posestno stanje«. Ta pojem si konstruirali Nemci, ki so in hočejo ostati v tej državi — privilegijev. Manjšino prebivalstva tvorijo sicer, ali ob dosednji konstituciji, veld historičnega razvoja in po prisadevanju avstrijske birokracije, ki je bila vedno na njih strani in je še danes po svoji veliki večini, so si znali Nemci čegarati nadvladje do današnjega dne. Oai so torej v tej državi privilegirani narod.

Čim se pa izvede splošna in enaka volilna pravica, odpadejo sveda volilni privilegiji in nadvladje manjšine nad večino postane nemčno. Dejstvo je torej, da se splošna in enaka volilna pravica da izvesti le na škodo privilegovanemu stališču Nemcev!! Po uvedenju splošne in enake volilne pravice, pa bodo imeli Nemci razmeroma manj poslancev, nego-li Slovani, a posledica temu to, da ne bodo igrali več tako važne in odločevalne vloge, kakor jo igrajo sedaj.

Toda tu bo posezala zopet vmes zaščitnica Nemcev, — vlada. Oai, ki je tako naklonjena Nemcem, je že rekla, da bo, ako se uvede splošna volilna pravica, skrbela za to, da se ohrani »posestno stanje« Nemcev in da tem poslednjim ostane dosedanje število poslancev.

Po tem takem bi se nič ne spremenilo. Za to moramo zahtevati mi neizprosnost, da se uvede splošna in enaka volilna pravica brez vsacega ozira na takozvano posestno stanje.

In sicer naj se uvede splošna volilna pravica na podlagi takimenovanega proporcionalnega volilnega sistema. Kaj je to? Vzemimo naš Trst. Kake se razdele mandati, to se še ne ve. Možno pa je, da bi tvoril ves Trst eno samo volilno skupino s petimi poslanci, ki bi jih volili na eno listo. Kaka bi bila posledica temu? Kaj bi se zgodilo? Denimo, da bi imeli naš Trst 10.000, mi pa skoro ravno toliko, recimo, 9000 glasov, bi oni imeli vendar vseh pet poslancev, mi pa — nobenega. Manjšina skoro tako velika kakor večina, bi o tala brez vsacega zastopstva! To bi bilo gotovo krivično in postulat najelemtarnejše pravice je, da je tudi manjšina (ako ni premajhna) primerno zastopana, tudi ona mora imeti svojo pravico. Mandate, določene za pojedine volilne okraje bi morali torej razdeliti in način glasovanja uvesti tako, da bi bilo tudi manjšini dovoljeno primerno zastopstvo. Določilo naj bi se neko število glasov, ki je mora doseči stranka, da dobi enega zastopnika. Če doseže dvakratno število, dobi dva poslance itd. Tako bi v Trstu prišli do zastopnika mi Slovenci in skoro gotovo tudi socialna demokracija. Tako bi prihajale tudi manjšine

do primerne zastopstva in za to se imenuje to proporcionalni volilni sistem. Ta sistem bi izlasti pri nas v Avstriji s nje kompliciranimi narodnostnimi razmerami in narodnimi borbami edini odgovarjal zahtevam pravičnosti in bi tudi ublaževal borbe.

Delitev Avstro-Ogrske? Zanimive reminiscence.

»Agramer Tagblatt« je dobil od ugledne strani ta le dopis:

Od časa do časa razširjajo važne evropske novine glas, da Nemčija in Rusija namerujeta razdeliti Avstro-Ogrsko med seboj. Prva alična vest je prišla na balkanski polu otok po nesrečni avstro-ogreški vojni v zimi 1866—1867. Ali tedaj se ni govorilo o delitvi Avstrije, ampak o ustrojenju Avstrije kakor konfederativne države, ki naj bi se ustanovila pod skupnim pokroviteljstvom nemško-ruskim. Kakor vzor tej konfederativni vladovini avstrijski bi služile švicarske zvezne države, ali s to razliko, da bi se tu ustvarile avtonomne vlade, a ne po zemljedičnih mejah, ampak po narodnih skupinah. Ti glasovi so bili v mnogem v zvezi s započeto agitacijo na balkanskem poluotoku, ki jej je bil namen: osvobodjenje kršćanov iz pod turškega jarma, a tedaj se je govorilo, da Avstrija ne dobi nič od turške države.

Temu načrtu — ako je sploh obstal — sta zavila vrat pokojni car Aleksander II. in car Aleksander III.

V lastnoročnem pismu od 26. septembra 1876, ki je je krilni adjutant Sumarokov prinesel iz Petrograda na Dunaj, je ponudil car Aleksander II. caru Franu Josipu I., naj Bosna in Hercegovino pridruži svojim deželam. Kmalu na to je v neki družbi, v kateri sta bila navzoča tudi zastopnika Srbije in Črnogore, pristopil car Aleksander III. k prestolonasledniku Rudolfu, položil mu desnico na ramo in mu rekel prijazno, toda glasno: »Zdravstvuj, jugoslovanski car!« Črnogorekemu in srbskemu odposlancu je bilo sedaj jasno pred očmi. Vedela sta sedaj, da Bosna in Hercegovina nikdar ne pripadeta nijiju vladarjema.

K tem reminiscencam pripominja »Om nibus«:

»Pripominjamo na to, da pada v oči, kako se sedaj po reški resoluciji od gotove avstrijske strani preveč »nelojalno« naglašajo nekaka federativna Avstrija, ki so jo doslej ravno isti krogi proglašali za — utopijo.«

Da, da, tako se v naši Avstriji menjajo nazoni in odboja tudi o državno-političnih programih in ciljih še le potem, ko je sila pritiskala. Na smrt obsojeni postajajo ministri in gori doli propaguje se včasih tudi — »utopije«! Naj se govori, kar se hoče, o reški resoluciji, brez vsakega dobrega ni ostala. Ni bila, ne, tako nesmiselna, kakor menijo nekaterniki, ki prezirajo staro resnico, da v naši državi le šiba poje — pametno politiko.

Posl. Derschatta o splošni volilni pravici.

Z ozirom na cikel člankov, ki jih priobčujemo ravno kar o tem veleaktuelnem predmetu, so važne izjave, ki jih je podal o stvari poslanec Derschatta na shodu v Gleisdorfu.

Dr. Derschatta je rekel:

»Ustvarjenje pete kurije ni zadovoljilo nikogar. Uvedenje splošne direktne volilne pravice, izvedeno brez pomisleka, bi bilo krivica iz raznih vzrokov. Med temi tudi radi razlike v kulturni stopnji državljanov. Izključiti bi morali od splošne volilne pravice analfabete, ali pa bi se moralo ustvariti volilne kurije po številu onih, ki znajo pisati in štati, kar bi bilo vse eno. Nemci pa morajo računati tudi z narodnimi težavami, ki ne bodo od stranjene a pluralnim glasovanjem. Pomisliti treba tudi, da-li bi po uvedenju splošne volilne pravice zamogla ostati gospodarska zbornica take, kakoržna je sedaj?! Preosnovi poslanske zbornice bi morala slediti tudi preosnova gospodarske zbornice. Ista bi morala biti tudi izvoljena, po posebnem redu, od kraljestev in kronovin, zastopanih v državnem zboru. Nemška ljudska stranka ne sme stati na strani ob vprašanju splošne volilne pravice; stranka mora torej s predvidnostjo nastopiti proti nevarnostim, kiso v splošni volilni pravici.«

Poslanec dr. Derschatta je načelnik največje nemške stranke, takomenovane nemške ljudske stranke, in menda jedna najbistrajših glav v vsem nemškem taboru. Temu, kar govori on, ni možno torej odreči neke avtoritetne veljave. Treba torej zabeležiti, da se je vodja nemške ljudske stranke na shodu v Gleisdorfu postavil približno na isto stališče nasproti splošni volilni pravici, ki je zavzema židovsko-liberalna »Neue Freie Presse«. Tudi on ne govori naravnost proti, ali govori vse možne pridržke in klavzule. Prav kakor »Neue Freie Presse«. Iz govora dra. Derschatta smo torej dobili potrdilo za naše uverjenje, da so Nemci v Avstriji edini resnični nasprotniki splošne volilne pravice, principu politične enakosti in pravičnosti. Ker pa si ne upajo tega naravnost povedati, pa skušajo stvar zasukati, da bo — če že mora goreti — gorelo... le pri sosedu. Splošna volilna pravica naj se le uvede, ako — Nemcem nič ne vzame od njihove pozicije.

Kranjski deželni zbor.

Peta seja, dne 8. novembra 1905.

Deželni glavar je otvoril sejo ob 10. in pol uri; vlado sta zastopala deželni predsednik Schwarz in okrajni glavar Haas. Zapisnikar je danes čital zapisnik nemški, ker je večeraj čital zapisnik slovenski.

Dr. Šusteršič je rekel, da so nemški zapisniki v sejah zbornice izraz velike kulturne, ki jo je uporabljala zbornica napram nemški stranki v tej zbornici. Slovenci pa nimajo povoda delati Nemcem v tej zbornici takih komplimentov in ni povoda za nemški zapisnik.

Nemška stranka se je upirala razširjenju volilne pravice in v koroškem in štajerskem deželnem zboru se delajo izključno le nemški deželnoborski zapisniki. Dokler je tamkaj tako, mora tudi deželni zbor kranjski s stališča zdrave retorzijske politike enako postojati.

Ne glede na vse te momente je bil en dan zapisnik slovenski, drugi dan nemški. To je neopravičeno. Če bi hoteli kaj dovoliti, bi morali zapisniki biti v razmerju s številom Nemcev v deželi. Tako bi moral k večjemu vsaki 20. zapisnik biti nemški. Predlaga v imenu katoliško-narodne stranke: Zapisnik današnje seje se ne odobri, ampak popravi tako, da se sestavi na slovenskem jeziku. (Odobravanje.)

Posl. Schwägel je opozarjal, da so bili nemški zapisniki stara navada in da hoče Šusteršič s svojim predlogom le motiti sporazumljenje med prebivalstvom. Dvojezičnost je stara navada v deželnem zboru in mi zahtevamo, da se jemlje v ozir drugi deželni jezik.

Posl. Hribar je smatral Šusteršičev predlog za samostojen ali nujen predlog, in zato naj bi se odkazal upravnemu odseku.

Posl. Šusteršič je vnovič opozarjal na razmere v štajerskem in koroškem deželnem zboru. Moj predlog ni nujen in samostalen. Mi lahko to vsak dan sklenemo. Če sklenemo danes slovenske napise, jih bomo vedno imeli.

Župan Hribar je izjavil, da je tudi narodno-napredna stranka principijelno za Šusteršičev predlog. Naj ga Šusteršič stavi kakor nujen predlog, pa bomo zanj glasovali.

Posl. Šusteršič je formuliral svoj predlog, da se zapisnik ne odobri in da se spiše slovenski. Za Šusteršičev predlog so na imenakem glasovanju glasovali napredni in klerikalni poslanci — proti pa veleposlanci.

Posl. Hribar je na to utemeljeval svoj nujen predlog o zbolšanju učiteljskih plač. Dokazoval je, da nikjer učiteljstvo ni tako slabo plačano kakor na Kranjskem. Prihodnja seja v torek.

Domače vesti.

Osebnosti. Ščaf mon. dr. Nagl je v torek zvečer odpotoval na Dunaj. — Predsednik Lj. yla Becher se je pa večeraj zjutraj povrnil z Dunaja.

Pogreb pok. Matevža Fajdige se je povspel — kakor posnemljemo iz »Om nibus« — do sijajnega dokaza spoštovanja in ljubezni. Tako so Hrvatje in Slovenci v Puli pričastili spomin moža, ki je došel v Pulo kakor navaden delavec, a se je po svojih čednostih povspel do razmerne lepe pozicije, ne da bi bil kedaj skrival svoje mišljenje in potajeval svoje rojstvo. To bodi v izglede naši mladini. Mož na svojem mestu bodi, pa se ti ne treba bati nikogar.

Tovarna pohlétna
Aleksander Levi Minzi
ulica Tesa št. 52. A (lastna hiša).
ZALOGA:
PIAZZA ROSARIO (Zoiske poslopje).
Cene, da se ni bati nobene konkurence.
Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po
posebnih načrtih.
Ilustrovan cenik brezplačno in franke

Na prodaj je hiša s kuhinjo, 2 sobi in klet v bližini Rojana. Naslov pri Edinosti.

Šivalni stroj. Proda se takoj nov. Cena: 60 kron. N. slov pri »Edinosti«.

Hiša na prodaj.

V Vogeljskem Dolu je na prodaj hiša št. 30 z zadornim hlevom za 40 konj, dvoriščem, vrtno in dvema vodnjakoma.

Ta hiša obstoja iz 4 sob, veže, kuhinje, 3 podzemeljskih kleti in prostornega podstrešja ter je posebno pripravna za gostilno ali za vsako drugo obrt ker je oddaljena od nove železniške postaje Repentabor le kakih 150 metrov in stoji ob cesti ki pelje iz Opčin v Dutovlje.

Cena 9000 K.

Eventualne ponudbe sprejema c. kr. notar Dr. A. Rumer v Sežani.

FILJALKA

c. kr. priv.

AVTR. KREDITNEGA ZAVODA

za trgovino in obrt v Trstu

sprejema:

denar za obrestovanje v kronah	na blagajniške nakaze prinosu	na naslovljena vložna pisma
proti 4 dnevi odpovedi 2 1/2 %	proti 4 dnevi odpovedi 2 1/2 %	proti 4 dnevi odpovedi 2 1/2 %
30 " " 3 1/4 %	30 " " 3 1/4 %	30 " " 3 1/4 %
3 mes. " 4 %	3 mes. " 4 %	3 mes. " 4 %
6 " " 4 1/2 %	6 " " 4 1/2 %	6 " " 4 1/2 %

v zlatih napojnih na vložna pisma

proti 30 dnevi odpovedi 2 1/2 %
3 mes. " 3 1/4 %
6 " " 4 %

Za dosedaj še v prometu se nahajajoči blagajniški nakazi in v kronah glaseča se vložna pisma stopi v veljavo spremenjena obrestna mera po pogodbenem odpovednem roku dne 28. oktobra odn. 1. novembra odn. 23. novembra.

Baneciro v kronah

z 2 1/2 % takoj v vsakem znesku.

Krone in zlati napojni na tekoči račun po dogovorjenih pogojih, koji se stavijo od časa do časa in sicer po roku odpovedi.

Izdaja nakaznice

za Dunaj, Bozen, Buimpešto, Brno, Feldkirch, Pulj, Karlove vari, Reko, Lvov, Prago, Reichenberg, Opavo kakor tudi Zagreb, Arad, Belice, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olo-muc, Saaz, Solnograd, Fünfkirchen, Velikivaradiu, Kašov, Kečemet, Kronstadt, Sopronj, Raab, Sabatki, in Temešvar

proste stroškov.

Se bavi s kupovanjem in prodajo deviz, drobica in vrednosti.

Sprejema iztirjevanje

taljandov, dvignjenih vrednosti, kakor tudi vseh drugih iztirjevanj.

Daja predjume

na Warrant in vrednosti po jako zmernih pogojih.

Kredit na karikacijske listine

se otvorijo v Londonu, Parizu, Berlinu in drugih mestih po ugodnih cenah.

Kreditna pisma

se izdajajo v katerikoli mesto.

Hranila.

Sprejema se v pohranu vrednostne listine, zlat in srebrni denar in bančni listki. Pogaje daja blagajnski zavoda.

Menične nakaznice.

Pri blagajni zavoda se izplačujejo menične nakaznice »Banca d'Italia« v italijanskih lirah ali v kronah po dnevnem kursu.

CESARE ALPRON

komisije in zastopstva

TRST

ulica Acquedotto 65, I.

Alojz Cian & A. Visintini

naznanjata cenjenemu občinstvu, da sta prevzela na lasten račun trgovino in avtorizovano krojačnico

Alla Città di Trieste

v ul. Torrente št. 40 (nasproti gledišču Goldeni).

Tam se vdobiva velika zaloga izgotovljenih oblek za odrasle in dečke. Delavske hlače prve vrste kakor tudi blago vseh vrst in najposlednejše novosti.

Stavbinski materijal

kakor korce, vsakovrstno opeko, pesek, apno, živo in ugašeno, se dobiva po najnižjih cenah, da se ni bati konkurence, pri trvdki

Belli & Corsi

ulica Economio št. 12 (stari mlin).

ANTON SKERL

mehanič. zapriseženi zvedenec.

Trst - Carlo Goldonijev trg 11. - Trst. Zastopnik tovarne koles in motokoles »Puch«.

Napeljava in zaloga električnih zverčkov. Izključna prodaja gramofonov, zvonov in fonografov. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za popraviljanje šivalnih strojev, koles, motokoles itd. Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah. TELEFON št. 1734.

Grand Prix, svetovna rastava

PARIZ 1900

KWIZDOVA

restitucijska tekočina

C. kr. priv. prava vna za konje. Cena: 1 steklenica K 2.80. Nad 40 let v rabi v dvorni konjarni, v večjih hlevih vojakov in elvilistov: ojačuje pred in dala po hudih napornih zapetnost pri otprnelih kitah itd. in usposobi konja za

izvestno in usplošno tainranje.

Pristen samo se zraven stoječo varstveno znamko.

Vdobjiva se v vseh lekarnah in mirodilnicah.

Ilustrovane cenike pošilja gratis in franko.

glavna zaloga

Fran Iv. Kwizda

c. kr. avstro-ogrski, kr. rumunski in knež. bulgarski zalagatelj

okrežna lekarna, Koracuburg pri Dunaju.

Pijančljivost

se odpravi za vedno z uporabo praha »Zoa«, kateri je bil že preskujen v toliko slučajih z izvrstnim uspehom. Ta prah, ki nima nikakega okusa, se zamore nevidno natositi pijancu mej pijačo. — Eua škatljica, ki zadošča za popolno odpravo pijančljivosti K 10 — franco carine in disaretno. Mnogo nesrečnejev, ki so imeli to bolezen, so se povrnil k obitelji in družbi in na milijone teh ljudi so bili odrešeni tega strastnega in grdega bremena. Neštevilno zahvalnih pism je na razpolago. Pošilja se po predplačilu ali s povzetjem od glavne zaloge Lodovico Pollak, Milan (Italija). Pisma v Italijo stanejo 25, dopisnice 10 st. Odgovarja se v vseh jezikih.

Priložnosina prodaja

5000

garnitur od kožuhovine.

Jako elegantna garnitura od kožuhovine, najnovjšega načina od pristne črne kože brabanta, zelo trpežna, ovratnik 170 cm dolg, ploščati miš okrašen s glavno italij in vij. lemi. Cene popolni garnituri K 9.45. Ravno taka garnitura s 210 cm dolgi in bolj širjim ovratnikom K 14.00.

Neuheiten-Union, Dunaj

XIII/2 Penzingerstr. 82-II

Ilustrovani ceniki novostj prozplačno in franko.

MALA OZNANILA

V novi prodajalnici jestvin in kolonijal Petra Peternele v ulici Giulia št. 76 je vdobiti vsakovrstne jestvine kakor: kavo, riž, testenine (napeljske), slaikor, turško in belo moko, naravno maslo, srece, mlo, jedilno olje prve vrste po 36 novč. — Blago vedno sveže.

Tomasoni Ulisse

Trst slikar-dekoratör. Sprejema čelo na deželi. Dekoracije sob s papirjem. Slikanje sob in napisov v vseh slogih in na vse načine. Ponarejen les in marmor. Barvanje pohištva, podov itd. Vse po zmernih cenah, točno in hitro. — Delavnica: ulica Jgo Foscolo št. 19.

Podpisani priporoča svojo

NOVO PEKARNO IN SLADČICARNO

pri Sv. Jakobu istrska ulica 12 (straven sl. žole). Vedno svež kruh. Pošiljanje na dom. Sprejema naročila in domači kruh v pecivo. Postrežba točna. Benedikt Suban.

— Nova zaloga —

ovsa in sena na debelo in drobno M. vd. Zerqueniou ul. Pierluigi di Palestrina (prej ul. delle Acque) vogal ul. Coroneo.

MIRODILNICA

Henrik Bonetta

ul. Carradori 18 (vagal Geppa)

Specijaliteta navadnih in medicinskih drog, barv, pokosti, lakov, acetk, čepičev, navadnega in parfunnega mila, petroleja, spirita (čisto) za gorile. — Barvilo za čiščenje vina.

Nizke cene.

Prodaja na debelo in drobno

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Piazza Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši. Telefon št. 952.

Vhod po glavnih stopnicah.

Hranilne uloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruge in jih obrestuje po 4%. Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono Posojila daja samo zadrugnikom in sicer na uknjižbo po 5 1/4%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/4%. Uradne ure: od 9—12. dopoldne in od 3—4. popoldne. Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt. Ima najmodernejše urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. Poštno hranilnični račun 816.004.

Narodni kolek je

vdobiti pri upravi

„Edinost“

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5

REBLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH ZARTEVAN

KATALOGI BREZPLAČNO.

Srečkanje pojutranjem, dne 11. novembra.

Dunajska ces. kr. policijska loterija

I srečka stane I krono.

Glavni dobitek

kron 30.000 kron

kakor tudi II. 5000 K, III. 1000 K v gotovini se izplača vsled najvišjega dovoljenja Njeg. c. kr. apost. l. Veličanstva na zahtevo s 16% odbitkom in postavnega davka. Srečke se vdobivajo v vseh menjalnicah, loterijah in tobakarnah.

C. kr. policijske loterije pisarna se nahaja na Dunaju, I., Schottenring št. 11 (palača policijskega ravnateljstva).

Prvo primorsko podjetje za

prevažanje pohištva in spedijsko podjetje

RUDOLF EXNER - TRST

Telefono št. 847. - Via della Stazione št. 7. - Telefono št. 847.

Filijalke v PULJ, GORICI, REKI in GRADEŽU.

Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.

(Pošiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse pruge.)

Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shrambo v lastna za to pripravljena suha skladišča.

Edini tržaški zavod za „VACUM-CLEANER“.

ČIŠČENJE in SHRANJEVANJE PREPROH

Točna postrežba in nizke cene.

C. VECCHIET

ZLATAR

TRST - Corso št. 47 - TRST

Bogati izbor zlatanine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur.

Kupuje ali zamenja staro zlato in srebro z novimi predmeti.

Sprejema naročbe in popravlja vsakovrstno zlatenino, srebrnino in žepne ure.

Gene zmerne.

Trgovina z manufakturnim blagom

ANTON SANZIN pok. Frana - Barriera vecchia 11.

Velik dohod satena, perkala, batista, pikeja in cejra. — Blago za ženske obleke, platene spodnje srajce, moderol, drobnarije. — Bele in barvane srajce za moške, ovratniki, zapestalniki; kravate in potrebščina za delavce.

Vse po najnižjih cenah, da se ni bati konkurence.

Zavaruje poslopja in premočnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkrajše. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje in čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnkoristne namene.

„Slavija“

vzajemna zavarovalna banka v Pragi. — Rezervni fond 31.865.386/80 K. izplačane odškodnine: 82.737.159/57 K. Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države s vsakomzi slovensko-narodno upravo.

Vsa pojavnika daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12

„SLAVIJA“ sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznoročnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodne zavarovanje na doživlje in smrt s zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravo do dividenca.